

„Állatbarát magyar tojás” védjeggyel a piacon...

Égészséges pezdülés figyelhető meg az utóbbi két évben a tojáságazati vertikumban – a kereslet növekedésének köszönhetően. A termelési kedv – a nagy tőkeigénynek betudhatóan – annyira azonban nem nagy, hogy elegendő lenne az új piaci szereplők megjelenéséhez.

Már 2009 első nyolc hónapjában az egy évvel korábbinál 460.000-rel több tyúkot telepítettek a termelők Magyarországon, és ez a folyamat tovább folytatódott. A hazai tojógyártóállomány így mára meghaladja a 3 milliót, ami a 2004-es szintet közelíti. A baromfiágazat árbevételének 10-15%-a, mintegy 35 milliárd Ft érték származik a tojástermelésből. Magyarországon évente 2,5 milliárd tojást állítanak elő a termelők, ami közel 200 millióval kevesebb a belföldi igénynél, ezért a hiányt időnként importból kell pótolni. Az egyre dráguló import azonban a termelés növelésére ösztönzi a hazai cégeket. Ennek köszönhetően csökkent az import mennyisége, és egyre inkább előtérbe kerül a magyar tojás iránti kereslet, megnőtt az igény a mélyalmos és egyéb alternatív tartási rendszerekből származó tojások iránt, ami összefügg a ketrecek lecserélésének határidős kötelmével. Ez mintegy 40 milliárd forintnyi többletforrást igényelne az ágazatban – mondja **dr. Kertész Tamás**, a győri székhelyű Farm Tojás Kft. ügyvezető igazgatója. Aztán folytatja azzal, hogy a nagyüzemek fejlesztései jelenleg ellensúlyozzák a kisebb üzemek leállítását.

Az ágazatban zajló koncentráció során négy nagy cég emelkedett ki, amelyek szinte az összes áruházláncnak szállítanak, a második lépcsőben pedig kialakult négy-öt közepes cég, amelyek egy, maximum két láncnak tudnak szállítani, a korlátozott árualap miatt. A harmadik lépcsőben a kisebb cégek és kistermelők helyi piacokat látnak el, vagy integrálódnak valamelyikbe a négy nagy forgalmazó közül, amelyek egyike a Farm Tojás Kft. A cég telephelye a Győr melletti Böny-Szőlőhegyen, erdőktől övezve, természetes környezetben található, és nyugat-európai mércével mérve is az igényesség,

a célszerűség, a korszerű technikai háttér és a funkcionális egység jellemzi a mintegy 60 embernek munkát adó üzem működését...

Az átmenet piaci előnyei

– Milyen kötelmekkel, szakmai, kereskedelmi koncepcióval és természetesen felelősséggel jár az ország tojástermelésének az élvonalában lenni?

Dr. Kertész Tamás

– Valóban a négy legnagyobb tojásforgalmazó cég egyike a miénk Magyarországon, ami a 100 millió db-ot meghaladó éves tojásforgalommal jellemezhető. Ezt a pozíciót a Farm Tojás Kft. – mint feldolgozó és forgalmazó – csak egy cégcsoport részeként, komoly szállítójárműparkkal és logisztikai háttérmunkával képes megtartani. Konkrétan a tojástermelés a cégcsoport másik két tagjára – az Egg-Land Kft. a ketreces és alternatív jellegű tojástermelést, valamint a Biolla Kft. a biotojástermelést végző egység – háruló feladat, és a termelés további ki-

szervezése is már évek óta sikeresen folyik, integráció keretében. A központi tojásfeldolgozó üzem pedig a megtermelt és szállított tojást válogatja, jelöli, csomagolja, és a kereskedelmi partnerek felé szállítási szolgáltatással értékesíti. Röviden fogalmazva a termelés célja a legjobb minőségű tojás leggazdaságosabban történő előállítása a cégnél kialakított szervezeti felépítéssel. Ezzel a munkaszervezéssel a cégcsoport mindhárom tagja a saját feladatára koncentrálva, szakosodva igyekszik a legjobb gazdasági eredmény elérésére.

– Lehet-e a mai közgazdasági viszonyok között – beleértve a válság okozta zavarokat, a takarmányárak ingadozását, a technológiai megújulást, stb. – nyereségesen tojást termelni Magyarországon?

– A tojástermelés eredményességét több tényező határozza meg. Egyik ilyen a szezonális jelleg, vagyis hogy a termék az év egyes időszakában – pl. húsvét, karácsony – nagyon, máskor kevésbé keresett. A kínálati és keresleti piaci anomáliákhoz, az ehhez igazodó ármozgásokhoz különböző kereskedelmi praktikákkal kell alkalmazkodni, mivel a tojógyártók biológiájába nem lehet beavatkozni. A másik az éppen folyamatban lévő ketreces tartás beszüntetésére irányuló EU-s törekvés, amelyet 2012-től már számon kérnek a tagállamokon. E tekintetben az élenjáró országok, a legnagyobb tojástermelők – mint pl. Hollandia, Németország, Ausztria – most éppen az átállás időszakában vannak, és tyúklétszámuk, valamint tojástermelésük ennek megfelelően valamelyest visszaesett. Ez számunkra a piaci versenyben átmeneti előnyt jelent, hiszen a feleslegük nem terheli a magyar piacot. A feljavított ketreces tartás és az alternatív tartás kerül mindenütt előtérbe, amely egyben új

piaci helyzetet is teremt. Magyarországon a tartási viszonyok átalakulása után sem tartozik majd az európai termelők élvonalába, azonban a csekély fejlődés máris azt eredményezte, hogy kevesebb – elsősorban kevésbé jó minőségű lengyel – importtozás érkezik az országba, és a magyar tojás jelentősebb exportja is elindulhatott.

– Az EU-s tojótyúktartási előírások milyen konkrét elvárásokat fogalmaznak meg a termelőkkel szemben? Az állatbarát tartási körülmények valóban forradalmasítják-e a tojáspiacot, növelik-e a tojásfogyasztást, tekintettel annak előnyös élettani hatásaira?

– A tojótyúkok komfortjával, a faj mozgásigényével hosszú évtizedekig a ketreces tojóházak tervezői és a termelők sem foglalkoztak. A cél csak a termelési mutatók mindenáron való javítása volt, aminek most véget vet az EU új döntése. A tojótyúk élettanából következően felfelé törekszik, repülni vágyik kisebb magasságokba, és ez komfortja részét képezi. Ezzel szemben a korábbi tartástechnológia erősen korlátozta mozgásában, nem biztosított számára elegendő teret, ülőfát, kapingálási lehetőséget, stb. Következésképpen termelésének határait is megszabták ezek a korlátok, amely helyzet azonban rövidesen megváltozik, és az átalakított, ún. feljavított ketreces tartás vagy a mélyalmos, ún. alternatív tartás váltja fel az eddigi gyakorlatot. Akik a magyar termelők közül elkezdtek az átalakítást, azok képesek lesznek befejezni a munkát a 2012-es határidőig, az igénybe vehető támogatások segítségével. Akik nem kezdték el, azok viszont már késésben vannak, és esetleg a határidő kitolásában reménykednek. Ez az átállás nem generál tojáshiányt a piacon, inkább piaci átrendeződést okoz. Az átállt nagy termelők/forgalmazók viszont könnyen növelhetik piaci részesedésüket ebben a helyzetben, az átállást halogatókkal szemben.

Garanciák a fogyasztó számára

– Azt már nagyjából tudjuk, hogy az „állatbarát tojás” termelésének rendszere a tojótyúkok számára milyen előnyökkel jár. De a szakember szemszögéből nézve mit takar mindez egészen pontosan termelési szempontból, és mit profitálnak a fogyasztók az új rendszerből?

A Farm Tojás Kft., a négy nagy hazai forgalmazó egyike, 60 embernek ad munkát

– „Állatbarát magyar tojás” néven létrehoztunk egy védjegyet, amely magyar termelésű, állatbarát termelési technológiával létrehozott terméket jelez. Ez utóbbi alternatív szabadtartást, mélyalmos tartást, vagy biotartást egyaránt jelenthet. Emellett nagyon fontos ismerv az, hogy az állomány – amelyből az állatbarát védjegyet viselő tojás származik – garantáltan szalmonellamentes, és magas higiénés körülmények között termel. Öröndetes, hogy a fogyasztók egyre inkább keresik az ilyen védjeggel jelzett tojást, amely garanciákat nyújt számukra, és szervesen illeszkedik az egyre terjedő egészséges táplálkozási törekvések szemléletének rendszerébe. Kétségtelen, hogy az alternatív termelés költségei drágábbak, mint a ketreces tartásé – nagyobb takarmányvesztés, kisebb létszám, több szennyezett, törött tojás, stb. – ennek megfelelően ez a tojás drágulását eredményezi. Mivel a magyar piacon még nem olyan nagy az alternatív, illetve mélyalmos rendszerben termelt tojás ismertsége, mint pl. Németországban, ezért a költségnövekedést is nehezebb érvényesíteni az árban. Éppen ezért az „Állatbarát magyar tojás” védjegy terjesztése a fogyasztói köztudatban nagyon fontos elem, amely lényegében a folyamatban lévő minőségi változást is magában hordozza. A magyar termék iránti vonzalom egyre tapinthatóbb, csakúgy, mint az egészségesebb termékek iránti igény. A termelők, forgalmazók, kereskedők közös feladata viszont az árak alakításában van, hogy ne legyen jelentős árdifferencia a dömping termékek javára...

– A nagyüzemi tojás – egybehangzó és jól alátámasztható szakmai vélemények szerint – mára a legendásan jól hangzó nevű házi tojást is képes kiszorítani a konyhákból. Kérem, hogy erősítse meg ezt az állítást, szakmai érvekkel alátámasztva.

– A piacon vásárolt friss ún. házi tojás nimbusza megkopni látszik, hiszen az nincs dátumozva, nincs információ arról, hogy a háziasszony hány nap késéssel szedte össze az itt-ott elpottyant tojásokat a baromfiudvarban. Ez a kisebbik gond, de a háztáji állományokat nem vakcinázzák, szalmonellamentesítésben nem részesülnek az állatok, ezért garantálni sem lehet a tojásban a fertőzésmentességet. Ezzel szemben a nagyüzemi termelési technológiák esetében ezeket az állományokat preventív védelemben részesítik, a tojásokat laborvizsgálatokon ellenőrzik, a tojáskézelés szabályait pedig szigorúan, a szabványoknak megfelelően betartják. Emellett gondosan elvégzik a forgalomba kerülő tojás dátumozását, és a nyomomonkövethetőséget is biztosítják. A tojás A és B kategóriába sorolása lehetővé teszi, hogy előbbi besorolásba csak a tiszta, esztétikus tojások kerüljenek étkezési célra, míg a kissé szennyezettek, akár fél áron, az utóbbi kategóriába kerüljenek, ipari feldolgozásra.

Jó irányba fejleszteni...

– A termelés ritmusa és a kereskedelmi anomáliák intenzitása általában eltérő, ami időnként feles-

leget, máskor hiányt okozhat a szállításban. Hogyan védekeznek a Farm Tojás Kft. az ilyen a piaci jelenségekkel szemben?

– Természetesen az elmúlt időszakban kialakultak azok a technikák, amelyekkel kezelni tudjuk a termelés és piac mennyiségi eltéréseit. Amikor a saját termelésből származó tojás a fogyasztói csúcs idején kevésnek bizonyul, akkor vásárolnunk kell olyan partnereinktől, akik ugyanolyan megbízható technológiával termelnek, mint mi. Amikor pedig pang a hazai piac, akkor az export felé kell fordulnunk, és szerencsére van fogadókészség a termékeink iránt. A szintén technológiai átállásban lévő nyugat-európai piacon respektálják az árunkat, a kiváló minőséget. Különösen a prémium termékek népszerűsége figyelemre méltó, amely a táplálkozási kultúra magasabb szintjével és a jobb anyagi viszonyokkal magyarázható.

De a belföldi piac ideje alakulására visszatérve: húsvétig emelkedett, majd azóta jelentősen csökkent a tojás felvásárlási ára. Ilyenkor történnek rendszerint a termelőknél az állományváltások. Ugyanakkor remény van arra, hogy május végétől ismét folyamatos emelkedés kezdődik a piacon, ami a fogyasztói árak jelenlegi 30-35 Ft/db körüli szintjét is érinti majd. Néhány forintos eltérés természetesen a csomagolás minőségétől is függ, ez még nem minden esetben jelez termékár-emel-

Voliére-rendszerű teraszos tartástechnológia

kedést. Az alternatív termelésre történő átállás viszont mindenképpen emeli az árakat, és a közeljövőben a 40 Ft/db tojásár sem elképzelhetetlen a boltokban. Ezzel együtt a tojás így is messze a legolcsóbb élelmiszerek egyike, amely teljes értékű fehérjében bővelkedik. Szemléletes példa, hogy a '70-es években egy tojás árérték adtak egy gombóc fagylaltot, mert ár-érték arányban a két termék együtt mozgott. Ezzel szemben ma átlagosan 150 Ft egy gombóc fagylalt, míg a tojás ára ennek csak az ötöde.

– **A technológiai fegyelem betartása és a tartástechnológia-váltás**

folyamatossága mellett minek köszönhető a termékek magas minőségi színvonala?

– Az említett szempontok mellett nagyon fontos szerep jut az alapanyagoknak. Keltetéssel nem foglalkozunk, de kiváló alapanyagunk bizonyuló naposcsibét vásárolunk. Ezeket felneveljük saját telepeinken, és utána kerülnek át a tojóistállókba. Ma négy tojótyúkfajtára épül a hazai tojástermelés, amelyet ki-ki saját tapasztalatai szerint választ és tart termelésben. A tyúkok mindössze egy évig – 52-54 hétig – maradnak termelésben, utána vagy szabadpiaci értékesítésre, továbbtartásra vagy vágóhídra kerülnek, a kereslet függvényében.

A takarmányt két nagy beszállítótól vásároljuk, igen jelentős volumenben, ami alkupozíciót teremt, és kedvező árkonstrukció kialakítását teszi lehetővé. Mindennel nem lehet komoly szakmai mélységeig foglalkozni, ezért döntöttünk a takarmány vásárlása mellett. Nehezen feledhető időszak volt a két évvel ezelőtti takarmányár-drágulás, amit kénytelenek voltunk – csúszásokkal ugyan és rövid ideig – a tojás árában is érvényesíteni.

– **A Bőny-Szőlőhegyben megforduló vendégek vagy partnerek valószínűleg kikövetkeztetik a következő kérdésre adandó választát. Mégis megkérdezem, hogy ön, aki nem csak vezetője, de tulajdonosa is a Farm Tojás cégcsoportnak, hogyan látja a tojástermelésük technológiai fejlesztésének és a tojáspiac alakulásának jövőjét?**

– Hosszú évek óta alapelvem, hogy nem veszünk ki pénzt a cégcsoportból, a nyereséget visszaforgatjuk, ami folyamatos fejlesztésekben mutatkozik meg. Nagyon fontos azonban, hogy milyen irányú a fejlesztés, hiszen folyamatosan szinkronban kell lenni a piaci igényekkel. A rosszul megítélt vagy rossz irányú fejlesztés a cég működési zavarához vagy akár megszűnéséhez is vezethet. Nyilván jó világpiaci szondázásra, a hazai versenytársak pozíciójának folyamatos figyelésére van szükség ahhoz, hogy jó döntéseket hozzunk. A hazai tojáspiac nem olyan nagy, hogy ne ismerjék egymást a szereplők, hiszen szakmai fórumokon lépten-nyomon találkozunk, és beszélgetünk egymással. Mindenkinek más lehet a véleménye a fejlődés irányairól, a piac megítéléséről, amit aztán a piaci részesedés alakulása utólag igazol.

Természetesen a termékkínálatban sem állhat meg a fejlődés, ezért prémium termékekkel is előrukkoltunk. Ilyen pl. az Omega-3 tojás, amely többszörösen telítetlen zsírsavakban gazdag termék. Ezt a speciális beltartalmat a takarmányozással sikerül befolyásolni. Manapság már pontosan ismerjük a

zsírsavaknak az emberi és állati szervezetre gyakorolt kedvező hatását. Az egyszerűen, de különösen a többszörösen telítetlen zsírsavak számos betegség megelőzésében játszanak kulcsfontosságú szerepet. Idetartoznak a szív-ér rendszeri, bizonyos idegrendszeri és daganatos betegségek, a cukorbetegség és az elhízás. Aki kedveli a tojásból készült ételeket, az közvetlenül is védheti egészségét a koleszterinszintet csökkentő Omega-3 zsírsavakat jelentős mennyiségben tartalmazó termékünkkel. De említhetném az ugyancsak sokak által kedvelt biotojást is, amelynek jelentős fogyasztói tábora alakult ki az elmúlt években...

Az új technológiai fejlesztés pedig már elindult az alternatív tartás úgynevezett voliere-rendszerével, amely a mélyalmos tartás egy fejlettebb változata. Ennek lényege, hogy teraszos jellegű és belső elrendezésű istállókat alakítunk ki – amelyből már hét, tojó- és nevelő is működik –, ahol a horizontális és vertikális irányú szabad mozgás, a repülés, kapirgálás is biztosított a tyúkok számára. Ez a technológia kiegyensúlyozottabb közérzetet eredményez, ami bizonyítottan jobb hatás-

sal van a minőségi tojástermelésre, és abszolút módon illeszkedik az „állatbarát tojás” termelési programhoz és védjegyhez.

Nagy Zoltán